

Geniş Zaman

CEM ERCİYES
cem.erciyes@radikal.com.tr

Mahkemelerden yatak odalarına duygu ve düşünce yüklü bir roman

Sakin sakın hikâyesini anlatırken, insanlık hallerimiz hakkında ilginç tespitler yapmayı bilen bol ödüllü yazar Ian McEwan, son romanında hukuğun ve mahkemelerin dünyasında dolaşiyor. 'Çocuk Yasası'nda ahlak ve hukuk, teori ve pratik kişisel olan ve olmayan ustaca iç içe geçirilip aktarılıyor. Özellikle orta yaş üstü çiftleri cezbedecek, bol düşünce ve duygu yüklü bir roman...

Sık sık Ian McEwan'ın benden ne kadar farklı olunabilirse o kadar farklı bir yazar olduğunu düşünmüştüm. Anlatımı kontrollüdür, dikkatlidir, az ve özdür; sevişmek ve cinsellik konularını çok güzel ifade eder; bilimsel tasvirlere eğilimi vardır; romanları asla olmaları gerekenden uzun değildir; noktalı virgül içeren tek bir cümle dahi yazmaz. Onu okuduğumda kullanmayı hiçbir zaman düşünemeyeceğim metaforlar, aklıma asla gelmeyecek konular, hiç sahip olmadığım fikirler tarafından çarpılırım. Bu nedenlerle onu okumayı severim ve milyonlarca okuyucu gibi ben de kendimi onun ellerinde güvende hissedirim. McEwan'ın **Kitaplarından birini** elinize aldığınızda en azından çok güzel yazılmış, iyi işlenmiş ne o ne de sizin için utanç kaynağı olmayacak bir **Kitap** okuyacağınızı bilirsiniz.

(Zadie Smith)

Ben yazar değilim. Zadie Smith'le de bir ahabplığı yok, hiç tanışmadık. Ama Ian McEwan konusunda tamamen aynı düşünüyoruz. Nitekim, yukarıda küçük bir alıntı yaptığım yazısını dayanamayıp çevirmiş, 2007'de Radikal **Kitap**'ta yayımlamış. Sakin sakın hikâyesini anlatırken, insanlık hallerimiz hakkında birbirinden ilginç tespitler yapmayı bilen yazarlardan Ian McEwan. 1970'lerden itibaren ülkesi İngiltere'nin ilgi çeken imzalarından biri oldu. Booker dahil pek çok ödülü var. Beş romanı sinemaya uyarlandı. En önemli **Kitapların**ın neredeyse hepsi; 'Kefaret', 'Sahilde', 'Beton Bahçe', 'Cumartesi'... Türkçe'de yayımlandı. Ben 'Beton Bahçe' ve 'Cumartesi'yi en sevdiğim romanlar arasında sayarım.

Ian McEwan hakkındaki bir önceki yazımda 'Solar' romanını ille de komik ve bilimsel olmaya çalışıp da beceremediğim için sevmediğimi anlatmıştım. Ama mesela o romanın müthiş yanı da bencilliği ile edebiyat tarihinde yer edinebilecek kahramanı Profesör Michael Beard'dı.

Yeni çıkan kitabında da bir uzmanlık alanı var. **Bu kez hukuğun ve mahkemelerin dünyasına girmiş**

McEwan. 'Çocuk Yasası' adlı kısa roman, aile mahkemesinin yüksek yargıçlarından Fiona Maye'i anlatıyor. 59 yaşında başarılı bir hukukçu Fiona. Ortaçağ dilleri profesörü olan kocası Jack ile huzurlu ve 'asil' bir hayatları var. Çocuklar ve anne-babaların bazen birbirleriyle, bazen devlet ve toplumla yaşadıkları ihtilafları çözüyor; işi bu. Aldığı her karar sadece bireylerin hayatlarını değiştirmiyor, aynı zamanda bu sosyal meseleler hakkında felsefi, siyasi, toplumsal öneriler de içeriyor. **Ian McEwan, hukuk metnininin** ihtiva ettiği düşünselliğe duyduğu merakla bu romanın başına oturmuş, belli. Nitekim **Kitap**, özellikle din-toplum çatışması bağlamında ortaya çıkan vakalara odaklanmış. 2000'lerin hemen başında İslam karşıtı açıklamalarıyla da gündeme gelen yazarın inançlar söz konusu olduğunda pozitivist bir duruşu olduğu ortada. Kahramanı Fiona Maye, bu kısa roman içinde iki önemli davayı ele alıyor. İkisi de din-hayat çatışmasıyla alakalı. İlki, tutucu bir tarikata mensup Yahudi bir çiftin davası. İki kız çocukları var, ayrılmışlar ve kadın daha laik bir hayat yaşamaya koyalmış. Çocuklarının da laik eğitim alması, kapalı cemaatin içinde kalmamasını istiyor. Bu ihtilafta Fiona, anneden yana tavır alıyor: "Mahkemenin görevi her şeyden önce çocukların yetişkinliğe ulaştıklarında nasıl bir hayat yaşamak istedikleri konusunda kendi kararlarını verebilmelerini sağlamaktır." (S.34)

İkinci dava ise çok daha çetrefil ve

insani yanıyla yargıcımı bile sarsan bir vaka. 18 yaşına girmesine bir kaç ay kalan Adam adlı genç, Yehova Şahidi bir ailenin tek oğludur. Lösemi olduğu anlaşılır ve tedavi kapsamında kan ürünleri kullanılması gerekmektedir. Ama Yehova Şahitleri'nin inancına göre bu, insanın ve ruhun saflığını bozacak bir şeydir. Çocuğun feci bir şekilde ölmesine göz yummak istemeyen hastane yönetimi mahkemeye başvurur... Ne var ki şiiirler yazan, keman çalan okulunda çok başarılı bir öğrenci olan 'güzel' Adam da ailesiyle aynı inancı paylaşmaktadır ve tedaviyi reddeder. Yargıç Fiona, hastanede ziyaret edip bizzat tanıdığı Adam'dan etkilenir. Bunun da etkisiyle bildik beden ve inanç politikalarının dışında bir karara varır. 'Çocuk Yasası'ndaki "Mahkeme karar alırken öncelikle çocuğun refahını dikkate alacaktır" hükmünden yola çıkarak Adam'ın geleceği için onun yaşatılmasına karar verir. Hükmünü açıklarken "onu dininden ve kendinden korumak gerektiğini" (S.89) söyleyecektir.

Orta yaşlı çiftlerin ilgisini çekecek

Her ne kadar bu karar metinleri, onların yazılışı, duruşmalar kitabın önemli bir kısmını oluştursa da işin insani yanı Fiona'nın özel hayatında karşımıza çıkıyor. Üniversiteden hemen sonra evlendiği kocası Jack, genç bir kadınla aşk yaşamak istediğini açıklıyor. Fiona'nın buna göz yummasını ve düzenlerini devam ettirmeyi

öneriyor. Bir çok yaşayan Fiona, Jack'i evden kovarken şöyle düşünüyor: "Belki de hayatı boyunca insanoglunun zaafıyla iç içe olmasına rağmen masumiyetini korumuş, kendisiyle Jack'i genel durumdan aptalca muaf tutmuştu." (S.21)

Bundan sonra Fiona, ciddi ve başarılı bir yüksek yargıç olmakla aldatılan kadın olmak arasında gidip geliyor. Çünkü aynı zamanda her ikisi de bizzat kendisi. Elindeki davanın gerekli kararı ile kocası arasında sallanan zihni, bizi aile kavramı hakkındaki fikirler ile çatırdayan bir evliliğin duygusal yükü arasında gidip geldiğimiz bir anlatıya çekiyor. **Ahlak ve hukuk, teori ve pratik kişisel olan ve olmayan romanın ilk sayfalarından itibaren ustaca iç içe geçirilip aktarılıyor.**

Hayata döndürdüğü ve bu nedenle kendisine büyük bir hayranlık duymaya başlayan genç adam, umutlu ve taze bir hayatın uzaklığını ona hatırlatan bir sızı olarak etrafında gezinmeye devam ederken, Fiona eve dönen ve ilişkisini yeniden kurmak için bir gölge gibi bekleyen kocasını affedip affedemeyeceğini bilmediği bir döneme giriyor. Bu çalkantının sonu, tüm duygusal fırtınalara rağmen akıllı çiftin caresizce birbirine sarıldığı, coşkun bir ırmak gibi yatağın zorlayan genç adamın ve inançlarla kuşatılmış dünyasının ise trajik sonunda kaçamayacağı bir final olacaktır.

Evet biraz romanın sonunu da anlatmış gibi oldum. Ama boş verin. **Ian McEwan'ın bol düşünce ve duygu yüklü kitabı özellikle orta yaş üstü çiftlerin ilgisini çekebilecek çok şey barındırıyor.** Dolayısıyla McEwan'ın bu 'gri saçlı aşk ve entelektüel kariyer' romanına ilgisiz kalmayın.

ÇOCUK YASASI
Ian McEwan
Çeviren Roza Hakmen
Yapı Kredi Yayınları, 2016
152 sayfa, 11 TL.